

Bokrétások Garaja

TÁRSADALMI
FOLYÓIRAT

SZERKESZTI
PAULINI BÉLA

Megjelenik havonta egyszer

A belügyminiszteri rendelet — a magyar népművészeti-mozgalom védelmére

Öt esztendeje, hogy az első népi csoportok megjelentek a Gyöngyösbokrétában, hogy eldalolják ősi dalukat, táncaikat, bemutassák szokásaikat. Aki jelen volt, elragadtatva és meghatódva magyar csodát látott utnak indulni.

A csoportok utóbb Magyar Bokréta Szövetség néven kulturális egyesületet alakítottak s a magyar népművészetek ápolása ma már kétségtelenül országos ügy.

A Magyar Bokréta Szövetség természetesen már megalakulása pillanatában alávetette magát a kormányhatóságok minden irányu ellenőrzésének, — elszámolásait illetőleg is.

Utóbb meghívta vezetőségébe a Néprajzi Társaságot, amely immár nyolc tagjával képviselteti magát a szövetségben, ezt, a néprajzi részt illetőleg a legszakosabb tanácsokkal támogatva.

S mindenki tudja, aki a bokréta-mozgalom kiteljesülését komolyabb mértékben figyeli — a bokrétások nagyon tudják — hogy minden bokrétás-vonatkozásban milyen tökéletesen tervszerű munka folyt igenis a bokrétás-lélek ápolásától már a nagyvilág előtt lefolyó ünnepek felépítéséig — a bokrétások nagyon tudják: itt-ott talán határozott intézkedéseket pillanatnyilag ridegségnek, sőt kegyetlenségnek vélhettek, holott természetesen mindig minden a gyakorlatban jól bevált elméletekhez való ragaszkodás volt.

S mindenki tudja, aki a bokrétamozgalom kiteljesülésének útját figyeli, — a bokrétások nagyon tudják — hogy amikor a bokrétások a tervszerűség szükségességét már teljes mértékben állták, egyszerre csak — kívülről óriási hajrá kezdődött, de egyszerre számtalan irányból.

Jöttek a naiv túllelkesek, de kevésbé naiv stréberék és neki a már kész eredményeknek. Nem szántottak, vetettek, de megérkeztek — aratni?

Sőt egyszer csak mintha szerte az országban de semmi más munka nem volna, annyian „ápolták” a népművészetet és majd — elápolják, agyonápolják?

De ha szó lehet országbokrétájáról, ami nagy ügy lélekemelő látvány-e azt kis ügyekre felváltatni látni? Országot — a maga területén — átfogó ügy helyett országot trancsrozó ügyeknek? Ügy, amelyet az ürügyek megölhetnek: melyik kéretlen ambíció milyen okoskodás-

sal, álokoskodással veti rá magát kész eredményekre, — mindegy az, a lényeg, hogy a száz irányú ambíció széttép, hogy rendszeres, országot néző, látó munka helyett teljes rendszertelenség támadt.

Kétségbeesítő volt.

Voltak pillanatok, amikor úgy látszott, hogy egy gyönyörű magyar csoda menthetetlenül elsekélyesedik, posványba merül, bizony nagy szegyenre. Menthetetlenül.

Kegyes és bölcs, igen magas helyről érkező segítséggel zárult le a megpróbáltatás, szó szerint vett kétségbeesés szörnyű ideje.

Palóc dudás Szécsény vidékéről.

Cséplés — hetesben

A szügyi öregek csépelnek hetesben, hét ember nótát ver. A hét öreg megoldja a kévét, megágyaz. Kezdi a csépelést négy, belevág az ötödik, a ritmus változik, belevág a hatodik, a ritmus ismét változik, végre belevág a hetedik, most már a legcifrább. Ha nyolc ember csépel ez már megint olyan, mintha négy csépelne, mert két-két ember egyszerre üt. A ritmusnak tisztának kell lenni, a nótának nem szabad sántitania. Amikor ezek a szügyi öregek fiatalok voltak, a szérük felől még nem zúgott a tüzes gép, ezeknek a szügyi fiataloknak csattogatott a csépje ritmusra, aki arra ment vagy jött, mind megállott és hallgatta, csodálta a cséphadaró — nótáját. Ezek a szügyi öregek akkor még fiatalok voltak, messze vidékre is vitték őket csépelni. A régiek ebbe születtek bele, evvel éltek, nemcsak szántoltak, vetettek, arattak, de csépeltek is kézzel, keresték a mindennapi kenyeret, két kezük munkájával, arcuk verejtékével.

F. D.

PALÓCBOKRÉTA

Kapcsolatosan a balassagyarmati Palócnap-pal. 1935. július 7-én vasárnap délután fél 5 órakor a sportpályán, kedvezőtlen időben a Vármegeyház disztermében.

1. *Galgagutaiak* menyasszonytánc, cigányzenével.
2. *Rimóciak*: csalogató, dudaszóval.
3. *Szügyi öregek*: hetesben csépelnek.
4. *Órhalmiak*: mancsjáték, kukorogó, cigányzenével.
5. *Kazáriak*: aratóünnep, harmonikással. Viszik a menyasszony dunyháját.

(Tíz perc szünet, ebben palóc ju-

hász furulyaszóval hajtja »haza« nyáját.)

6. *Bujákiak*: fonó, vegyeskar.
7. *Szügyiek*: lakodalmi tréfák, fakéregzenekarral.
8. *»Három dudás egy csárdában«*: palóc dudások.
9. *Érsekvadkertiek*: gyertyástánc, cigányzenekarral.
10. *Himnusz*: éneklük az összes bokrétások.

Délelőtt 10-től délután 4-ig: Zarándoklás a trianoni határra. A bokrétások megkoszorúzzák a hősök szobrát. A Nógrád-megyei Nagy Iván muzeum megtekintése.

Buják

Buják, Nógrád-megyei palóc község, a Cserhát hegység déli felében, Három oldalról erdős hegyek veszik körül, éjszakra hatalmas várrom. Valamikor Buják a vár révén város volt. A „fekete hegyen“ van a Sasbérc kilátó, amelyről tiszta időben a Dunát és a Tiszát látni. Női viseletét illetőleg a színes selyem főkörtönek „kisbukor, nagybukor“ a neve, a diszkötény a „kecele“, kétoldalra szaladó szalagokkal. Magas lakkszárú csizmát viselnek. Ha a bujái lány „rendesen“ felöltözik, tizenöt, husz szoknya ring a derekán. A legények kalapján rozsmaring a dísz. A fonóházban szép faragott guzsalyokat látni.

Galgaguta.

Galgaguta község a balassagyarmati járás-

hoz tartozik, mintegy ezer lakosa van. A község középkori alakulás: 1460-ban a váci püspökség birtoka volt. Több kézen ment azután át, míg a XIV. század első felében a Beniczky család birtokába került. A gróf Zichy családnak még ma is van a községben mintegy 500 hold földje, ez most azonban már csak kizárólag erdőből áll. A község lakossága nagyon szorgalmas, amit bizonyít, hogy a község körüli földeket idők folyamán lassan csaknem teljesen megszerezte. Szokásaihoz és viseletéhez ragaszkodik, eredeti népviseletét csaknem tisztán megőrizte, abba csak itt-ott sikerült magát a színességénél fogva tetsző mezőkövesdi motívumoknak belevenni.

Érsekvadkert.

Érsekvadkert lakosainak száma mintegy

A most megjelent belügyminiszteri rendelet bizonyára rövid úton és határozottan teremt rendet a bokrétás-területen. Igen, a most kiadott rendelet megállapítja — a napilapok megírták, ám a Bokrétások Lapjában külön hálával kell foglalkoznunk a ténnyel, hogy

a Gyöngyösbokréta elnevezéssel megindult országos mozgalom célja az, hogy a magyar népies előadóművészet különleges sajátosságait, jellegzetes vonásait és hagyományait eredetiségükben megőrizze és azokat mind a belföldön, mind a külföldön ismertté tegye. Ennek a mozgalomnak vezetője a Magyar Bokréta-Szövetség, amely a vallás- és közoktatásügyi miniszter irányítása és felügyelete mellett fejt ki közérdekű működését, minden üzleti szempont kizárásával, tisztán a magyar nemzeti kultúra szolgálatának jegyében. *Ezt az országos érdekű mozgalmat támogatni minden hatóságnak kötelessége, de kötelessége az is, hogy megvédje azt más, arra nem hivatott egyénnek, vagy társaságnak minden olyan eljárásától, amely a Gyöngyösbokréta elnevezést jogosulatlanul akarja kiséjéltatni és gyümölcsöztetni.* Az e tekintetben felmerült jogos panaszokra való tekintettel Gyöngyösbokréta vagy megtévesztésre alkalmas hasonló elnevezés alatt akár önálló előadást tartani, akár más előadás vagy nyilvános bemutató keretében ilyen cím alatt külön számot beiktatni, illetve előadni, csak abban az esetben szabad, ha azt az illetékes rendőrhatalóság előzetesen külön engedélyezi, viszont a rendőrhatalóság csak akkor adhatja meg ezt a külön engedélyt, ha a kérelmező a vallás- és közoktatásügyi miniszter írásbeli hozzájárulását is igazolja. Ha az előadás-

nak vagy népművészeti bemutatónak háziipari vonatkozásai is vannak, a kereskedelemügyi miniszter hozzájárulása is szükséges. Végül Gyöngyösbokréta, vagy megtévesztésre alkalmas hasonló elnevezés alatt vagy egyébként magyar népművészeti előadásnak vagy bemutatónak külföldön való tartása céljából az ország területén társaságokat vagy csoportokat szervezni csak a belügyminiszternek a vallás- és közoktatásügyi miniszterrel egyetértve adott előzetes engedélye alapján szabad.

Rendelet, mit bölcs meggondolás legtisztább ész diktált. És — minden nemes magyar ügyért dobogó szív. Minden bokrétás legmélyebb hálája érte.

A Magyar Bokréta Szövetség kebelében, tehát a M. Kir. Belügyminisztérium által jóváhagyott alapszabályok szerint működő helyi egyesületek „bokréták“, amennyiben helyi bokréta-napot akarnak rendezni, vagy valamely meghívást kapnak, e tényt mindig mielőbb tudassák a szövetséggel. A szövetség, mint ez tudott, a helyi bokréta-napokat a kultusz elmélyítése szempontjából általában kifejezetten szükségesnek tartja, a vendégségbe járást akkor helyesli, ha az alkalom, a keret stb. megfelelő s a bokréta az esztendőben még nem szerepelt túl a kívánatos mértéket. A szövetség tehát — helyeselhető esetekben — illetékes helyeken a bokréták ilyen ügyeiben eljár, amivel segít a bokrétáknak, de szolgálja azt a körülményt is, hogy illetékeseknek ez ügyekkel való munkája, ne legyen több, mint ami feltétlenül szükséges.

3200. A viseletet illetőleg az alsóruhát kizárólag házi szövésű vászonból készítik úgy a férfiak, mint a nők részére. A férfiak nyáron ráncos gatyában járnak, a csizma rövidszáru és szárába be szokták a gatyát gyűrni, fekete kötényt hordanak színes kötőzsinórral, télen zsinóros fekete magyar nadrágot s a kabát is ugyanolyan. Kis pörge kalap. A nők ünnepi ruhája a rózsás selyem pruszlik, ami alá rózsás fehér túll ing kerül, erre rojtos selyem nyakbavető kendő. Sok bő, ráncba szedett színes szoknyát hordanak, melynek anyaga olajos festő, flanel, kasmir és legfelül selyem. A kötény bő lerakott fehér sifonból készül, alja szélesen diszítve madeira-féle munkával. Lábbelijük fekete fényes vékony-szárú s magassarkú csikorgós csizma. A lányok simára fésült s közepén választott szalagba font hajjonatot viselnek. A menyecskék ugyanilyen hajra díszes szalagos, gyöngyös, ezüst-csipkés főkötőt tesznek. Templomban a főkötőre túll endő is kerül. A lányok és menyecskék télen a deréktől elálló szélű, fekete sujtásos, rövid kabátkát hordanak — bujka — míg az öreg asszonyok báránybőrből készült rövid ködmönt viselnek.

Kazár.

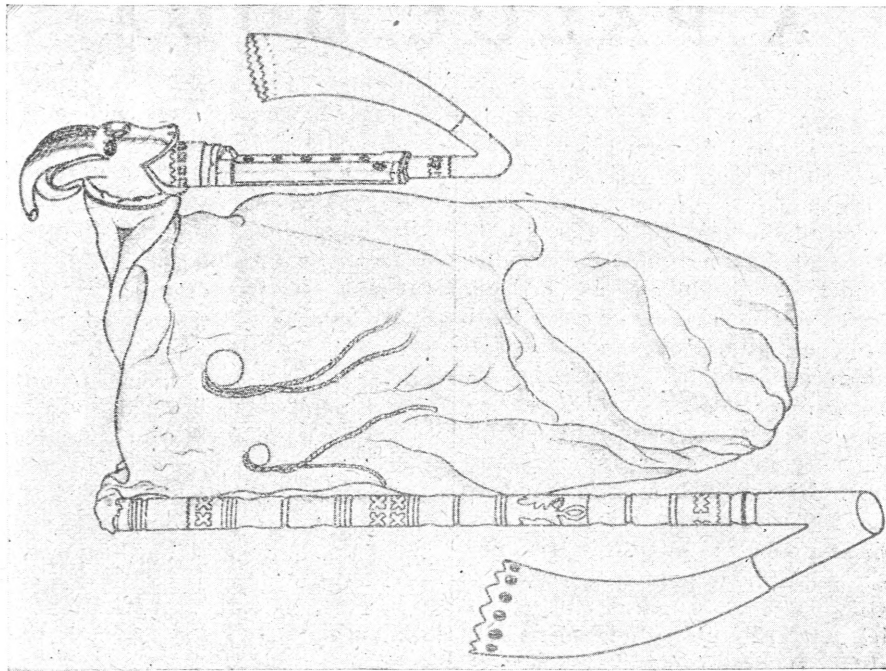
Kazár a Somlyóhegy völgyében, a salgótarjáni járásban fekszik. Lakosainak száma 1900. Határában gazdag szénbányák vannak. A község északi részén emelkedik egy földvár maradványa, amelyből sok ókori és középkori emlék kerül ki ásatások alkalmával. Valamennyi fiatalasszony rámás csizmában jár, térdig érő szoknyában s a felső virágos selyem vagy kasmir-szoknya alatt 8—10 keményített fehér szoknya. A ganga, fehér himzett vagy csipkés kötény, a kecele széles fekete, keskeny csipkével szegélyezett kötény, ezt csak templomba viselik — az ingváll és sejtje a neve. A fejdísz az arany csipke, az ezüst csipke és a csipkefőkötő. Az ezüstsínél a főkötő csupa csillogó gyöngy. A nyakban gyöngy, ezüst vagy korall nyakörv. A vállon selyem, vagy kasmir kendő — nagy rojtokkal. A férfiak szabályos ünneplője bársonyból készült, fehér gyöngyház gombkal.

Órhalom.

Órhalom ósrégi község az Ipoly völgyében, Lakosai évszázados szokásaikat, életmódjukat, művészetüket és öltözetüket ma is híven tartják. A férfiak öltözete komoly, fekete, testhez szorosan simuló nadrág, csizmával, fekete mellény, kivarrott fehér ing. A kalapon csillogó művirágbokréta. A menyecskék öltözete egyszerű selyem, bokáig érő harangalaku szoknya 8—10 vasalt alsószoknyával szélesre kitarva, gyöngyökkel dúsan kirakott pruszlik, fehér buggyos válló, „kallott” ingváll és jellegzetes órhalmi rojtos-kendő „bukrosan” kötve. Egészen fiatal menyecskék gyöngyös fejkötőt viselnek. Legjellegzetesebb táncuk a „kukorgós”. Ez a frissütemű csárdás, nem oldalt, hanem helyben tipegő, a négyedvenes ütem minden első ütemére erős dobbantással a táncos párok leguggolnak, jobbra balra 2—3 forduló.

Rímóc.

Rímóc a Cserhát végső lankái alatt fekszik az Ipoly völgyébe torkoló kies medencében. Igen régi község, tanuja és résztvevő szereplője Rákóczi korának. Hiszen a nagy fejedelem, a szomszédos Szécsény mezőségén tartotta nemzetgyűlését. Az úgynevezett „újmenyecskék” remek gyöngyös főkötőt viselnek, a többiek csakószzerűen alakított szebbnél-sebbebb csecsekenjős fejdísz. Sokrétű rövidszoknya s a meztelen lábszárakra huzott piros és lácosszárú csizma egészíti ki és avatja festői látványává a viseletüket. A lányokat az asszonyoktól az úgynevezett kákó-hajjonatot különbözteti meg. Érdekes, hogy mind a férfiaknál, mind a nőknél hajszálra egyező a kicsinyek öltözete a felnőttkével. Csoportos táncuk ropogós csárdás,

Palóc duda.

azzal a különbséggel, hogy az egész tánc mindig körben mozog, az összes párok táncolva körben haladnak.

Szügy.

Szügy községnek 1200 lakosa van. Különleges Szügyhöz kapcsolódó érdekesség, hogy amikor Balassagyarmat még a Balassák birtoka volt a — megyeszékhely. A Balassák ugyanis olyan kiskirályok voltak gyarmaton, hogy a

megye képviselőit be nem is engedték. Az egykori „megyeháza” természetesen most már magántulajdon. A lányok viselete fehér ing, virágos pruszlik, rojtos kendő, selyem, vagy bársony felsőszoknya: a derék hosszú, a szoknya annál kurtább lakkszárú csizma. Új menyecskék bokros fejkötőt viselnek. A női viselet színe és anyaga általában az ünnepek és évszakok szerint változik, a szabályos férfi népviselet fekete.

Felavatták a halasi csipkeházat és — a halasi bokrétát. Országos ünnepség keretében avatták fel és adták át rendeltetésének június 23-án, az ujonnan épült Halasi Csipkeházat. Az ünnepségen — melynek fővédnöki tisztét a kormányzó né öfőméltósága vállalta, — számos előkelőség, közéleti vezérférfi vett részt. A kormány képviselőjében Petneházy Antal államtitkár jelent meg. Fél 12-kor kezdődött az ünnepség. Fekete Imre polgármester üdvözölte a kormány képviselőjét és ismertette a halasi csipke történetét. Petneházy Antal államtitkár válasza után a csipkeházat átadták rendeltetésének. Ezután a jelen voltak megtekintették a csipkeházat és a csipkekiállítás. Délután a sportpályán nagyszabású népiünnep volt a halasi és néhány környékbéli bokréta részvételével: a bokrétás részt, amin a kunszentmiklósiak, érsekcsanádiak és a bokréta-jelölt kiskőrösiak szerepeltek, a halasi bokréta avató ünnepének is nevezhetjük, tekintve, hogy a halasi férficsoporthoz ez alkalommal szerepelt először, mint a szövetség alapszabályai szerint megalakult bokréta. Az új bokréta különben gyönyörű szalagot küldött a szövetség cégérére: másfélméter hosszú, fehér selyemanyag, rajta a felírás: — »Halasi Bokréta« — és a szalag végén finom halasi csipke. A Szövetség nagy örömmel fogadta és így is nyugtázza.

A Néprajzi Társaság és a Magyar Bokréta Szövetség. A multkoriban már megemlékeztünk arról az örömdetes tényről, hogy a Magyar Néprajzi Társaság és a Magyar Bokréta Szövetség között bizonyos, egészen szoros kapcsolat létesült. A Társaság hivatalos folyóirata, a »Népelet« a maga olvasóinak ezt így adja hírül:

»A Magyar Néprajzi Társaság választmánya a Magyar Bokréta Szövetség megkeresését megtárgyalva, mindenek előtt üdvözölte a Szövetség azon elhatározását, hogy a magyar néprajzi értékek gondosabb megóvása céljából a Magyar Néprajzi Társasággal, illetve a Társaságon keresztül a magyar néprajzi tudomány szakembereivel keres szorosabb kapcsolatot. Határozatában pedig kimondta, hogy a kapcsolatok formáinak megtárgyalása, illetve megállapítása céljából a Szövetségbe Madarassy László dr. főtitkárt küldi. Együttal ajánlotta egyelőre Györffy István dr. egyetemi nyilv. tanárnak, Viski Károly dr. Nemzeti Muzeyumi örnek, Gönyei Sándor dr. Nemzeti Muzeyumi főtisztnek, Szendrey Zsigmond áll. reálgyimn. tanárnak, Lajtha László dr. ny. Nemzeti Muzeyumi igazgatóörnek és Szendrey Ákos dr. Nemzeti Muzeyumi segédörnek a szakértőbizottságba való meghívását.

A PALÓC DUDA

A balassagyarmati palóc-napon újra jogaiba lép a —duda. Egynéhány bokréta bemutatója keretében újra duda szolgáltatja a talpalávalót. Alábbi cikk, amely a Népélet-ben jelent meg, ez alkalommal különlegesen időmeg, ez alkalommal különlegesen idő-

A duda évszázadokon át kedvelt hangszere volt a magyarságnak. Régi írások, képek tanúsítják, hogy lakodalom, áldomás, csárdabeli mulatozás, fonóka, fosztóka, kaláka, katonai toborzás nem eshetett meg dudaszó nélkül. De még a templomban is szóhoz jutott a duda. Móricz Pálnak a »Régi magyar élet«-ről írott könyvében olvassuk, hogy a régi Szegeden, a minoriták templomába a felsőtanyai pásztorok az éjjeli misére dudaszóval vonultak föl és az egyházi szertartás után dudaszó mellett énekelték el pásztorjátukat »Jézuska köszöntésére«. A duda haldoklása az ugynevezett »kiegyezés« esztendeiben kezdődik.

Bartók Béla 1911-ben és 1912-ben a magyar nép hangszereiről értekezvén, a dudáról megjegyzi, hogy az már valószínűleg csak a magyarságnak Komáromtól Egerig terjedő határhelyiségeiben és Szentes téjében van meg. Minden jel arra mutat, hogy az a viszonylagosan elég nagy terület, amelyet Bartók annakidején a duda birodalmául kijelölt, azóta egy csonka vármegyére, Nógrádra zsugorodott.

A palóc duda fő alkotórészei: a tömlő, a fuvó vagy klipács, a sip, a gordó vagy bordó. (A dudának régi magyar »tömlősip« elnevezése itt ma már ismeretlen.) A tömlő a dudán a tüdő szerepét tölti be, mely a sipot és a gordót levegővel, a palóc dudások szavajárása szerint széllal táplálja. A tömlő rendszerint fiatal bárányok kikészített bőre. Legjobb a kétesztendő jerketoklyónak — a jerketoklyó fiatal nőténybárány — nyáron huzott bőre, mert a báránybőr nyáron legerősebb és a báránybőr gyapjának nyári hosszúsága felel meg legjobban a duda céljainak. A bőrről mindjárt a nyuzás után lekanyarítják a fejrészét, vagyis a nyak felső részéről a fejbőrt levágják. Azután megkerékítik, ami úgy értendő, hogy a hátsó lábakkal együtt a bőr egész hátulsó, ugynevezett fararészét levágják. De még az első lábak bőréből is csak egy-egy csonkot hagynak meg. A bőrt, a lekanyarítás, megkerékítés, csonkolás után az irhás oldalára fordítják és kikészítik, vagyis különböző eljárásokkal megtisztítják, szagtalanítják, puhítják. Kikészítés után a bőrt gyapjas oldalára fordítják, a fararészénél gondosan ráncbaszedik és zsírral italtott zsineggel szorosan lekötik. Ezután a bőrt megint az irhás oldalára fordít-

ják, mely által a bőr tökéletesen befenekelődik és fölveszi végleges, tömlő formáját. (A kérdésre, hogy a bőrnek miért a gyapjas oldala marad befelé, egybehangzóan azt a választ adták, hogy a tömlőben a gyapju tartja a szelet, vagy, hogy a gyapju jobban tartja a szelet.)

Itt kell megemlékeznünk a tömlő foltozásáról és zsirozásáról is. Gyakran megesik, hogy a tömlőn, különösen a csecsbimbók téjében apró lyukak, repedések támadnak. Ezeket gondosan el kell zárni, nehogy a szél elillanjon. Az elzárás, melynek foltozás a neve, erre a célra faragott fagombok segítségével történik. Foltozásnál a bőr nyakrészén át a tömlő belsejébe nyúlnak és a kézben tartott gombot a lyuk vagy repedés irányában belülről kifelé tolják. Ilyen módon a bőr felületén valóságos szemölcs támad, amelyet a tövénél zsineggel szorosan elkötnek. Nagyobbméretű lyukakat, repedéseket, avagy töréseket, hasadásokat nem foltoznak: ilyen esetekben a tömlőt eldobják, kicserélik. A bőr törékenységének, hasadásának megakadályozása céljából azonban a tömlőt szalonnával, hájjal gyakran és alaposan kengetik.

Ha a tömlő rendben van, megkezdik a dudaszerszámok, a fuvó, a gordó és a sip fölszerelését. És pedig legelőször a fuvót szerelik föl. A fuvó a szelet a tömlőbe juttató emlőszert szerkezet. A fuvó két részből áll, a tulajdonképpen fúvóból és a fúvótökből. Mindkettőt bocfából — bodzafa! — fúrják, faragják. A fúvóra egy kis bőrdarab a 'klippantó van zsineggel fölerősítve. Ez a bőrdarab a levegőnek a tömlőbe való fúvásakor a légnyomástól fölnyílik, utána pedig, a tömlőbe szorult levegő visszahatása folytán, újból bezáródik és így a levegőnek a fúvón át való elillanását megakadályozza. A klippantyúval fölszerelt fúvót nedves kóc vagy rongy segítségével beleszorítják a tökébe, a tökét pedig zsineggel szorosan belekötik a bárány jobb lábának megfelelő csonk nyílásába.

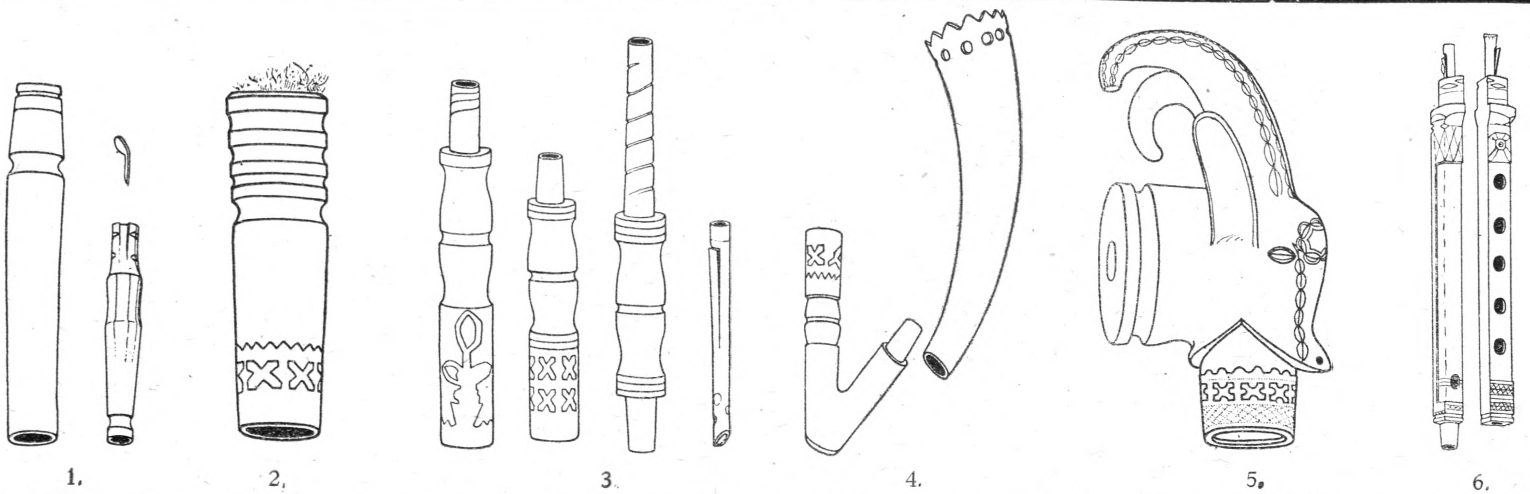
A gordó másként bördő a duda hangszerelésében a mélyhangú sípnek, a basszusnak szerepét tölti be. A gordónak van bocfából fúrt és faragott tökéje, a gordótöke. A gordótökéhez rendszerint három bocfából fúrt és faragott gordószár csatlakozik. Ezeket egymáshoz és végül a tökébe a száakra faragott csapok útján, nedves kóc vagy rongy segítségével erősítik. Minthogy a bocfa könnyen hasad, a gordószár darabjait a nyílások körül cinnel megöntik.

A gordószár legfelső darabjának csaposan kinyúló, felső, szűk nyílásába nedves kóccal vagy ronggyal nádsípöt erősítenek, legalsó darabjának csaposan ki-

nyúló végére pedig pipaalakú szerszámot húznak. A nádsípnek fiók, a pipaalakú szerszámnak pipka vagy gordópipka a neve. A fiók a gordó megszólaltatására, a pipka pedig a gordóból kiáramló hang »összefogására« való. A fiókot »kemény hegyinád« szálából vágják, hangja rezgésének megakadályozása céljából pedig nyelvére kevés viaszt tapasztanak. A pipkát rendszerint juharfából fúrják, faragják, nyílásainál cinnel megöntik. Pipaszerűen fölfelé álló végének csapjára ökor szarvából vágott kis kürtöt húznak. Ennek a kürtnek gordótülök a neve. A gordótülök szájáról lóg egy rendszerint színes pamutból kötött bojt, a csömbő, melyet a dudás dudálás közben hol a tülök szájába dobja, hol kiveti onnan. Ezt a műveletet a »hang színezésének« mondják. Egyébként a gordó megszólaltatása úgy történik, hogy a tömlőből kiszorított levegő a gordótökében levő kóctömegen és a fiókon át a gordószárba nyomul és ott a gordószár hosszúságának megfelelő mély vagy még mélyebb hangot ad. A hang mélységét a gordó szárainak széthúzásával vagy összetolásával lehet szabályozni. Ha a gordóra nincsen szűkség, ami rendszerint a dudapróba alkalmával szokott bekövetkezni, a gordót tartó lábcsonkot többszörösen megcsavarják, miáltal a levegőnek a tömlőből a gordóba való áramlása megszűnik.

Külön megtárgyalandó kérdés itt, hogy a gordó szára miért áll több darabból? És hogy a hosszú gordószárral mi történik dudálás közben? Palóc dudásaink szerint a gordószár elsősorban azért áll több darabból, mert így könnyebb a gordónak részenként való fúrása, faragása. Másodszor azért, mert több darabból álló gordó adott esetben könnyen szétszedhető és a duda egyéb alkotórészeivel együtt, kendőbe kötve kis helyen, kényelmesen szállítható. Harmadszorban azért, mert a több darabból álló gordószárat, a már fennebb letárgyalt oknál fogva, a csapok segítségével szabályozni is lehet. Az összecsapolt gordószárat pedig, hogy ne lábatlankodjék, dudálás közben vagy átvetik a vállon, vagy a kecskefej formára faragott síptöke két szarva közé dobják.

A dudaszerelés tudománya a síp fölszerelésében tetőzik. A palóc duda sípjának alkotórészei a síptöke a két nádsíp, a sípszár, sípszárszipka, ennek pipatülökjével. A síptökét rendszerint erős, tartós, de jól faragható fából — juhar, szilva — fúrják, faragják és pedig művészi módon, kos- vagy kecskefej formára. Rátartí dudások a fejet rézlemezekkel, rézgombokkal, tükrökkel is ékesítik. A síptökét a bárány nyakarészébe zsineggel szorosan belekötik, előbb azonban a tömlőbe vesző nyílását tüllel beborítják, hogy a levegőnek a tömlőből való kiáramlását a sípszár előtt mérsekeljék. A síptökének a tömlőbe való

1. A fúvó a fuvótökével, a tulajdonképeni fuvóval és a klippantóval. 2. A gordótöke a kóccal. 3. A gordószárak a csapokkal és a fiókokkal. 4. A gordópipka a gordötülökkel, 5. A síptöke, 6. A sípszárak a nádsíppokkal.

bekötésével a tömlő nyílásainak bezárása tökéletessé válik.

A sípszár mindig kétesövű és bodzafából vagy szilvafából készül. Az egyik cső a prim, a másik a kontra. A csöveknek a síptökébe szorított felső végébe egy-egy kemény hegyinádból vágott síp van dugva, melyek a tömlőből kiszorított levegőt a csövekbe továbbítják.

A sípszár hossza, a síptöke szájától a sípszárszipkáig számítva, egy arasznyi. Ezen az arasznyi távolságon helyezik el azokat a lyukakat, amelyek a dallamot szolgáltatják. A lyukak sorrendje, felülről lefelé haladva, a primcsövön a következő: bolhaluk — ez »alattomos hangot ad«, a dudások ezen szoktak »cifrázni« — fölkiáltóluk — ez »magos hangot ad« — másodikluk — ez a »közhangot adja« — váltóluk, kontraegyenlítő, hangjátzó. A primcső másik oldalának legfelső részén, szemben a bolhalyukkal is van egy tágas lyuk, a sikajtoluk, — ez »sikitó hangot ad«. A kontracsövön mindössze egy lyuk van, legalui, neve: kontraluk. A kontracső végén levő csapra huzzák föl a kontra-pípkát.

A sípszár felszereléséhez rendszerint még egy lukigazító is tartozik, mely a sípszár oldalára erősített zsinóron, vagy láncocskán függ. Szaruból, vagy rézlemezről sasköröm formára vágott horog ez — amiért saskörömnek is nevezik — és a sípszár hangolására (stimulálás!) való.

Ma, a nagy pénztelenség idején, amikor a szegény lakodalmások, farsangolók a cigánybandákat nem igen tudják megfizetni, Nógrád-megyében mintha megint fölvirradt volna a dudának.

Reméljük, hogy valami csoda itt is történik és a duda más okokat is talál, hogy szerepét elfoglalja.

A Bokréta Szövetség londoni útja

Július közepén Londonban igen nagyszabású népművészeti értelmű táncverseny lesz, amelyen a Vallás- és Közoktatásügyi Minisztérium magas intézkedése folytán a Magyar Bokréta Szövetség is képviselteti magát.

A csoport, amelyik Londonba utazik, nem nagy, a táncosokat tekintve mindössze 18 személy, de kiküldetése főként a nagy utiköltséget tekintve, így is megfelelő anyagi áldozatokkal jár, viszont az is igaz, hogy a gazdag magyar népművészet ma már nem maradhat távol ilyen nemzetközi viszonylatú ünnepektől sem, népművészetünk gazdagságát legalább jelezni kell.

A Szövetségnek — a Néprajzi Társulatnak a most már a Magyar Bokréta Szövetség vezetőségébe delegált tagjaival egyetemben — nem volt könnyű dolga, hogy a kis csoportot minden szempont lehető figyelembevételével összeállítsa. Mindenekelőtt arra kellett ügyelni, hogy a kis csoport — mennél több táncot tudjon bemutatni. Ez sikerült is olyan mértékig, hogy kilenc tánc bemutatásra kerülhet.

Bizony egy-egy bokrétából csak 1—3 személy mehet ki képviselni a párezer bokrétást s csak egy bokrétából 5, hogy a verbunkos azért még se maradjon el. A kilenc tánc: a pajtástánc, kanásztánc, kampóstánc, üvegcsárdás, átvető, keménycsárdás, verbunkos, rendes magyar csárdás, dús. S a bokrétások képviselőiben 3 galgahévízi, 1 koppányszántói, 1 kalocsai, 1 mezőkövesdi, 3 cigándi, 3 bátai, 1 hevesaranyosi, 5 szanyi megye ki.

Az összeállítás másodszorban azt a célt szolgálja, hogy a rengeteg-szín

magyar népviseletet legalább valamennyire megmutassák: a nem nagyon tágas keretben öt vidék női népviseletét azért valamennyire láttathatjuk.

A Magyar Bokréta Szövetség kiküldött csoportja künn London város vendége és megérkezésekor a londoni magyar követség megbízottja fogadja.

Mint ismeretes, a tavalyi bécsi kiránduláson mintegy 70 bokrétás vett részt, négy teljes csoport: a szakmáriak, kunszentmiklósiak, koppányszántóiak, szentistvániak. Ezt a nagyobb kiállást akkor a jóval kisebb távolság megengedte. De viszont az is valószínűnek látszik, hogy a nemzetközi találkozások lassan állandósulnak: a bokréták egy világért se féltékenykedjenek — mért azok, mért nem mi? — hanem keressék, ha már nem tudja a fiatalság, tanulják az öregektől az ősi táncokat, mennél többet, szebbet. Különben is ilyen vonatkozásokban nem egyes személyek, sőt még csak nem is egyes bokréták „szerepléséről” van már szó, hanem az — ország bokrétájának kiállításáról, a maga vonatkozásaiban az — egész magyarság dicsőségéről.

*

A Magyar Bokréta Szövetség a legmélyebb hálával köszöni a magas Kultuskormányának állandóan, így most is tapasztalt jóindulatát, kegyességét, valamint a magas Külügyminisztériumnak, Kereskedelemügyi minisztériumnak és Belügyminisztériumnak, hogy a londoni út különböző ügyeit oly végtelen szeretettel egyengették. A kis csoport csodákat nem művelhet, de igyekezni fog helyét a lehetőséghez mérten jól megállani.

MEGY A VONAT ...

Irta: *Paulini Béla.*

Mentem, mendégéltem, vagy inkább vágatott velem a gőzkocsi. De sokat vágat velem...

Hajszolták egymást a távirópóznák. A vetések már nem siettek úgy. S majdnem állani látszott az erdő, tul távirópóznán, vetésen.

Időnkint ugyan pihenőt tartottak a ducok. Vetések. Erdő. S valószínűleg örvendeztek is, hogy megállhatnak: kifújhatják magukat szegények. Amikor egy állomás elkövetkezett, akkor állhattak meg, természetesen.

A fülkében hárman ültünk.

Egy hölgy.

Egy félkaru ur.

Meg én.

A hölgy egészen ifju volt, talán husz esztendősem. Szőke haját, kék ruhát, laktopánt viselt, gyöngy volt a nyakában, könyv a kezében: már akkor is olvasott, amikor én beszálltam. Fehér ujjacskái szinte ösztönösen engedelmessé váltak a fekete szemeknek, forgatták a könyv lapjait: ahogy a szem végzett egyegy oldallal, sőt éppenséggel tovább mesélte az agynak, mit is látott.

A félkaru ur, talán negyvenéves, bajusza aláfele simitva. Vékony ember volt, de nem cingár s erősen barnabőrű. Ő ujságot olvasott s amikor lapozni kellett, a térdét vette segítségül. Sabác, Doberdó vagy Ravaruszka tartották-e meg maguknak a második kart: ha már nem tarthatták meg mind a kettőt, vagy éppenséggel az egész embert, akkoriban még bizonyára kis legényt.

Önmagam leírásával nem untatom az olvasót. Hajszolták egymást a távirópóznák.

A vetések nem siettek annyira.

Majdnem állani látszott a pagony, ott a domboldalban.

Dübörgött a vonat.

Olvasott az ifju hölgy.

Meg az ifju férfi.

A pamlag bársonya virágos volt, de csupa egyforma virág.

Néздегéltem a kétkaru lányt.

A vetés is virágos volt, de százféle tarka virág benne.

S néздегéltem az egykaru férfit.

A vonat most éleset füttyentett: ejnye, jó kedvű? Mindig jókedvre derül a vonat, amikor állomáshoz közeleg.

Természetesen.

Szalutálnak neki. Tán friss vizet is ihat. S érdekes játékban van része. Egyik állomáson szaporodnak az utasok, a másikon fogynak, itt rengeteget nyer, ott alaposan veszít: végeredményben persze, akkor jár jól, amikor veszít, s akkor jár rosszul, amikor nyer.

A hölgy lecsapta a könyvet. Felállt. S kérdezte, mit sem törődve vele kitől kérdi, kettőnkől kérdezte s egyikünkől sem:

— Ugy-e most?... (Egy állomás nevét említette).

— Igen, — feleltük ketten, ifju férfi, meg korosodó.

A hölgy szempillantás alatt kapta le bőröndjét a felső hálóból. Egy keskeny táská a földön álldó-gált. Egy hatalmas doboz az ülésen pihent. Esernyő, retikul s két kisebb csomag az alsó hálóban. A felöl-

tő oldalvást lógott. Együtt, csinos podgyászhalom... Aztán már nem fogott újra olvasáshoz a hölgy. Állt az ablak előtt, a gyöngysorral játszadozott, némi idegességgel. A fehér gyöngyök ide-oda szaladoztak fehérselem pórázukon, ahogy a fehér ujjacskák kergették őket. Csupa fehérség.

A táviróducok már nem rohannak. Már csak lépegetnek a vonat mellett...

Lebocsátott sorompó látszik, mögötte néhány szekér.

Csapkodják a vonat kerekeit a váltók. Raktár-épület tűnik elő.

A hölgy most kifejezetten az ifju férfi felé fordul. Sőt már beszél is hozzá. Vagy csak beszélne, nyitja ajkát, de aztán zavartan elhallgat.

Hogy pillanattal később mondja:

— Nagyon kérem bocsásson meg...

S nem folytatja.

Vagy már hozzám beszél?

— Kérem, bocsásson meg... nem is tudom, hogy mondjam... nem mondhatom másként, hiába... — s kicsit elmosolyodik — itt nem kapni hordárt, csak pillanatig áll a vonat s egyszerre, egyedül nem tudom kicipelni ezt a sok kacatot... talán...

Sietve fejeztem be a beszélőnivalót:

— Igen, majd segíték, természetesen.

Vennem is-már a két táskát, két kezembe.

Amikor odaugrik a félkaru férfi. Ó, nem virul rózsá a képén, tüzel az arca, lángol. Érdes a hangja, ahogy rám szól:

— Majd én!

— De uram... — szabadkozik zavartan a hölgy, ki világért sem akar az üres kabátujjra nézni s mégis odapislant — önnek talán tul terhes volna.

— Azért is én! — kiált az ifju férfi.

A hölgy legalább a hatalmas dobozt fogná az ápróságokhoz...

— Azt is én! — parancsolja a félkaru. Nagy felindultsággal harsog. — Hát mi vagyok én? — S kapja a dobozt két táskát félkézzel. — Siessünk mer áll a vonat!

Sietnek.

Mennek már.

Temérdek cókókkal.

Elöl a hölgy.

Utána a férfi.

Kétkaru, meg egykaru.

Már eltűntek.

Zsivaj künn, annál nagyobb csend a fülkében: egyedül vagyok, csendesnél is csendesebb.

Tehervonat érkezik a másik irányból. Számtalan kocsija. Nagy csattogással áll meg. Ahány kocsija van, annyi csattanás.

Mi indulunk tovább...

Amikor az ifju férfi visszatért a fülkébe, így szólt: — Ne vegye kérem rossznéven, hogy az imént erőszakos voltam.

Eltűnt a sárga állomásépület a vonat mellől.

Szomszédom, mintha folytatná az olvasást.

Szomszédom, pillanatra aláhajtotta az ujságot, úgy mondta:

— Az imént... nagyon fájt a karom, amelyik nincs.

Fátyolos volt a hangja.

Aztán egészen beletemetkezett az ujságjába.

Mintha olvasna.

Mi az a bokréta?

A Pesti Napló június 8-iki száma az első oldalon »Mit jelent a bokréta?« cimmel hatalmas cikket közölt.

A cikk »illő« hangon beszélt azokról, akik akár lelkeségből (?), akár üzleti számításból kontrázzák, sőt rekontrázzák az Ország bokrétáját, igyekeznek különbözö ürügyek alatt felváltogatni a nagy eredményeket a maguk kis eredményeire. A cikk írója különben Glatz Oszkár festőművész, a Képzőművészeti főiskola tanára. A cikk többek közt ezeket mondta:

Öt éve, hogy a Gyöngyösbokréta megszületett, azóta ez a gyermek nagyra nőtt, csodagyerek lett, kinek hire már járja a nagy világot. Azt hinné az ember, hogy most, mikor megküzdött a gyermekbetegségekkel, amikor a csirából megszületett az Országos Magyar Bokréta Szövetség, további fejlődése biztosított, hogy évről-évre erősödve, fokozódó szeretettől környékezve kifejtheti minden báját szépségét és mint a magyar léleknek egyik legfrissebb, legérzékenyebb, legeredetibb megnyilatkozása meg fogja hódítani számunkra a világ rokonszenvét, meleg szeretetét.

De ime mit kell látnunk! Hogy materialisták és idealisták tömegei, a ma már országos bokrétamozgalom jóakarói épügy, mint irigyei mindent elkövetnek, hogy tönkretegyék egy ilyen művészi alkotás egyedül lehetséges alapját, annak tiszta idealizmusát. Most, mikor ez a gyönyörű tollakban diszló madár kibonthatná szárnyaait világjáró útjára, megtépázzák e szárnyakat nyomorult üzleti érdekből, mások — sokszor jóakarói — gépies másolatokat készítenek róla, melyek nevetségessé teszik az élt. Hogy nálunk minden sikeres vállalkozásnak ezer utánzója akad, azt megszoktuk.

A »vadbokréták« keletkezése a mi materialisztikus korunkban nem történt váratlanul, de hogy nemesebb gondolkodású férfiak, kiket sokszor a nemzeti ügy iránti lelkesedés jüt, nem érezték és nem érzik, hogy milyen rettenetes bünt követnek el, mikor ezt a nemzeti kincsünket banalizálják, — azt nehezen tudom megérteni.

A bokrétamozgalom él és hat ideális kiindulásával, azzal a tiszta nemzeti, népies szellemmel, amelyet eddig megőrzött és amelyet mi »filozófiájának« nevezünk. Célja népi kul-

turánk mentése, sőt újra feltámasztása. Az a falu, ahol az örökké járó, minden hiuskodásról, de anyagiaskodásról is lemondó Paulini Béla megjelent, hol bokrétát szervezett, — ha már kezdett is kivetkezni valódi viseletéből, lelkületéből, azontul újra megbecsüli viseletét, szokásait, erkölcsét, magára eszmél — megérzi ilyenkor, hogy ez az »ur« nem anyagi érdekekből, hanem lelkeivel közeledik feléje. Ha a »bokrétások egy-egy szép kiállítására könnyelábadnak szemei, érzi a »paraszt«, hogy ez az ur az ő emberük, lelkükhöz szólott. Ha a lelkesedése, melyet a népbe oltott, elnémul, a bokrétaságban úgy nincs annak többé létjogosultsága.

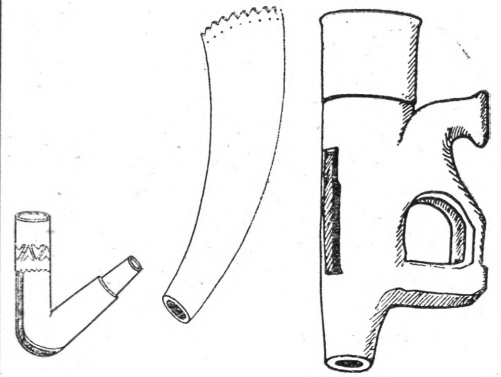
Sajátságos, hogy olyan sokan vannak, akik ezt az igazságot nem tudják átérzeni.

A bokréta szimbolum, a magyar lélek szimboluma, mint ilyen, csak személytelen lehet, azért Paulini Béla mindig tiltakozott személyének hangsúlyozása ellen, azért csinálta meg a Magyar Bokréta Szövetséget. Vele együttérző, önzetlen férfiak, a Néprajzi Társulat képviselői, gondoskodjanak a történelmi és népművészi szempont teljes tiszteletben tartásáról — neki ez az intézmény szent.

Hogyan képzelik, uraim, hogy ez a szimbolum jobbra-balra másolható, hogy annál jobban szolgálják az ügyet, ha minél többször »játsszatják« a népet, össze-vissza, minden ellenőrzés nélkül.

Azokhoz szólók, akik »párhuzamos« mozgalmakat indítanak, sokszor hozzáértés, de mindenesetre tapasztalat nélkül, nem rosszakaratból, hanem meg gondolatlanságból, felületességéből. Legyenek népművészeti ünnepek, »elosztva az országra, esztendőre«, de csak nagyszabásúak, komolyak és — nem konkurrens vállalkozások, mert ez nem szatócsüzlet.

Nem érzi mindenki, hogy az ünnep elveszti ünnepiességét, ha mindennapos, ha nem tudjuk megőrizni méltóságát? Mily neveléses volna, ha Szent István jobbát minden vasárnap hordozná körül. Ettől az elsekélyesítéstől minden körülmények között meg kell óvni a bokrétás ünnepeket, melyeket csak a céltudatos adagolás tud megvédeni a »lejárástól.« »Modernül« beállított, igazán nem érzélgő embereknek lábadt könnybe a szemük a bokrétás ünnepeken, nem a »művészi teljesítmény«, hanem az érintetlen néplélek közvetlen megnyilatkozásának hatása alatt.

A sípszárpipka a pipkatüloekkel és az alakos pipka.

Vajjon fog-e még valaki könnyezni, uton-utfélen, esetleg legkomiszabb formájában fog burjánozni a »Gyöngyösbokréta«, vagy valamely másnevű »konkurrens«.

Ha valaha és valahol volt jogosultsága a »diktaturának«, akkor e téren jogosult. És abban is biztos vagyok, hogy ezt a diktaturát némi meggondolás után minden elfogulatlan magyar ember pártkülönbség nélkül, örömmel fogja üdvözölni.

A bokréta szimbolum és miként a magyar koronát őrzi egy felésketett őrség, úgy az ország bokrétáját is egy ilyen felesketett őrségnek kell őriznie...

A magyar népművészeti mozgalom igen magas hely védelmére kapta meg. E kivonat tehát szerelmére már csak nehéz idők — emléke.

ORSZÁG BOKRÉTÁJA

Boldog.

Elnök: Bruckner Jenő főjegyző;

Titkár: Ábel András tanító;

Pénztáros: Medveczky János;

Ellenőr: Csatlós János.

Tagok: Szücs András, Lukács László, Kovács István, Petrovics János, Futó András, Koczka István, Petrovics István, Palya András, Nagy Sándor, Zsiros István, Petrovics András, Záhonyi János, Bugyi István, Fábíán László, Futó József, Dudás Pál, Medveczky László, Kókai János, Zsiros János, Kovács Viktória, Bugyi Anna, Kis Bözsi, Lukács Julianna, Futó Erzsébet, Fülöp Mária, Püspöki Erzsébet, Vitay Angyél, Morvai Marika, Petrovics Viktus, Medveczky Erzsébet, Futó Marika, Lukács Viktus, Vitay Erzsébet, Bugyi Mária, Kis Rózika, Tóth L. Borbála, Csatlós Jánosné.

A boldogi gyönyörű vendégházat június 30-án adták át rendeltetésének. Az ünnepség után a boldogi bokréta tartott bemutatót.

A bokrétás értelmiség magyar ünneplője

Ez évi negyedik számunkban a bokrétákhoz tartozó értelmiség ünneplőjéről beszéltünk, arról, hogy kívánatos volna, miszerint ez a nevezetes értelmiség magyar ünnepekre — magyar ruhát öltson.

A Magyar Bokréta Szövetség a bokréták vezetőségéhez legutóbb küldött körlevelében e kérdésre is kitért, most inkább a férfiruhát illetőleg. A körlevélre érkezett válaszok közül e pontra vonatkozólag a leghamarább beérkező válaszok közül az első tizenkettőt adjuk:

Csuka Zsigmond, kántortanító, Érsekcsanád: Nagyon helyesnek tartom.

Kelemen Albert kántortanító, Szakmár: Az eszme helyes, ahol az anyagi megengedik, feltétlenül meg kell kezdeni.

Czímber József körjegyző, Hosszúhetény: Örömmel fogadom s mi meg is csináljuk.

Kántor Mihály ig. tanító, Cigánd: Helyes, de nehéz és költséges.

Notter Dezső ig. tanító, Galgahéviz: Nézetem szerint kívánatos volna, hogy a község értelmisége, ünnepélyes alkalmakkor, egyöntetűen viseljen ilyen ruhát.

Almás Miklós kántortanító, Buják: Éljen! Bujákon folyamatban van, május hónapra a falu egész értelmisége, nők és férfiak, rendelkezni fognak magyar ruhával s hordani is fogják.

Szabó Antal ig. tanító, Nagykálló: Helyes.

Hatházy Sándor kántortanító, Derecske: Már rég kellett volna. Mi ezelőtt 12 évvel már megkezdjük. — Adja Isten, hogy sikerüljön országosan.

Mikulka János tanító, Mikóháza: A helyi értelmiségnél igen kellemes visszhangra talált.

Kokas Kálmán ig. tanító, Szany: Nagyon helyeslem, meg is fogom csináltatni csak a mai viszonyok között nehezen kerül rá pénz.

Jánosi György ref. lelkész, Váralja: Helyes és a váraljai vezető maga is fog ilyet csináltatni.

Radványi Lajos ig. tanító, Rimóc: hosszasan foglalkozik a kérdéssel, többek közt a következőket írja: A tervet a nemzeti önérték szempontjából igen hathatósan találom. Legyen szabad azonban megjegyezni, hogy miben látom én e szép gondolat megvalósításának várható akadályait.

Az első és legfőbb ok: anyagi. A bokréták vezetői többnyire falusi jegyzők és tanítóemberek. A városi tisztviselők elképzelni sem tudják a

falusi tanító nyomasztó anyagi helyzetét. Csak magamat említem: a helyi járandóságomból 3 év óta egyetlen fillért nem kaptam. Így, vagy hasonlóan többen is vannak.

Másodszor, ha egyszer csináltatni fogunk magyar ruhát, akkor legyen egy-két közös, egyöntetű modell, amelyhez kiki egyéni ízlésének megfelelően alkalmazkodjék.

Még egy lehetőséget tudok elképzelni: a bokréta vezetője öltözzék bele a saját községének népviseletébe! Ezt a nép nagyon szereti, az megtiszteltetést jelentene öltözéke számára, mint azt mindig tapasztaltam, ha felöltöttem. Ez szerény véleményem.

*

Ha a válaszokat összegezzük, elsőbb is azt állapíthatjuk meg, hogy a bokréták vezetősége teljes egyöntetűséggel helyesli, miszerint a bokrétás értelmiség a »hétköznapi nyugat, ünnepnap kelet« irányában áttérjen a magyar ruhában való ünneplésre. A helyi vezetők egyharmad része azonban emlegeti a — rossz anyagi viszonyokat.

Teljes joggal.

Hanem a tényállás mégis csak az, hogy egy-egy ruhát itt-ott csak csináltat mindenki. Tehát a legközelebb csináltatandó ruha legyen — zsinóros magyar ruha s megoldottuk a kérdést. E sorok írója viszont ismét megállapítja, hogy az ajánlott »keleti« ruha mindössze anynyival került többre a »nyugati« ruhánál, amennyibe mondjuk hat méter zsinór kerül.

Radványi Lajos válaszában ezenfelül két dolgról van még szó. Egyik, hogy megemlíti — bizonyára a bokréták értelmiségére gondolva — jó volna, ha egyöntetű modellt állapítanánk meg, melyhez ki-ki egyéni ízlésének megfelelően alkalmazkodnék.

E pontra vonatkozólag: a második számban közölt képes ábrázolat tulajdonképpen már az óhajtott minta bemutatása is: csizmanadrág némi zsinórzattal, igen egyszerű vitézkötés, — tiz rőf zsinór dehogy is szükségeltetik, — a nadrágszárakon oldalt természetesen szintén zsinór, aluljelzett — aki szintén nem tartozik azok közé, akiket a pénz fölvet — elárulja, hogy a képen annak idején mutatott kabát egyszerű zakó, amire a csontgomb helyett kötött gombot tétetett s amit némi zsinórzattal látatott el. Igen alulírott elárulja, hogy neki az egész »kérdéskomplexum« a ruhát illetőleg egyelőre kerek hetvenöt pengőjébe került, nevezetesen csak csizmanadrágot csináltatott, no meg csizmát, s az emlegetett zsinórzattal egy — meglevő fekete zakóját csinosította, ezt

a csodát aztán mégiscsak eszközöltheti napjainkban is mindenki, s — egyelőre jól megfelel. Sőt vidéken a csizmanadrág talán még harminc pengőbe se kerül, csizmája meg az értelmiség legtöbb tagjának van, ha nincs, az sem luksusz a csináltat, hiszen télen »hétköznapi« is jó hasznát veszi.

Egyelőre! A »zakót valami kis zsinórozással« nem tartjuk »eszményi« és örök megoldásnak, de számolni kell azzal, hogy most mit tudhatunk elérni, szándékaink jelzésére. Utóbb a zakók majd újra visszakerülhetnek a »civil« ruhatarba.

Szóval rögtön kiderül, hogy ha a bokréták vezetői magyar öltözetet csináltatnak, még — keresnek is ezen?

De tréfalkozásba már ne essünk huzamos időre, siessünk tovább...

A bizonyos mértékig való egyöntetűség kedvéért valóban nagyon is kérjük:

1. Csizmanadrágot viseljünk az emlegetett ünnepeken, ne zsinóros pantallót, azon már a multkor átestünk, hogy a csizma délcegesít.

2. Ha valakinek módjában van is dolmány-félet csináltatni, az körülbelül a zakók hosszúságában készüljön.

3. Talán legegyszerűbb mindezt feketében, de természetesen jó a szürke, sötétkék, esetleg barna alapszín is: csak az első két pontban foglaltakhoz volna szükséges ragaszkodni.

Ami Radványi Lajos barátunk utolsó megjegyzését illeti, az, ha a helyi vezetőség a helyi népviseletet a helységen belül olykor felölti, nagyon helyes. Viszont a bokréták helységen kívül való szereplése alkalmából a szövetség nevében is azt kérjük, a népviseletet hagyjuk a bokréták működő tagjainak, már csak azért is, nehogy a közönségben a bizonytalanság érzetét keltsük fel.

Tehát a bokréták értelmiségének ünnepi férfi öltözetét illetőleg igenis olyan leegyszerűsített megoldást ajánlottunk, aminek keresztülvitele a legmérsékeltebb anyagi viszonyok között sem lehet kérdéses. S az igen helyesen emlegetett egyöntetűség miatt, most ne is tünődjünk máson: a bokréták értelmisége ünnepelje meg az ötödik gyöngyösbokrétás esztendőt azzal, hogy a fentebb körvonalazott öltözeteket felölti.

S közben elkészült a — »bokrétás dámaruha« egynéhány darabja. De erről már legutóbbi számunkban beszámoltunk, többet akkor, ha — a bokrétás dámák is már — sokan lesznek.

P. B.

Felelős szerkesztő és kiadó:

PAULINI BÉLA

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 49.
Telefon: 40-5-44.

Budai Bernwallner nyomda, szedőgépezem
VIII., Szentkirályi u. 49. Telefon: 41-4-26.